

ESIOPETUKSEN TOIMINTASUUNNITELMA TOIMIKAUSI 2024 -2025

1. Esiopetusyksikkö

Lankilan päiväkoti

2. Esiopetuksen opetus- ja oppimisjärjestelyt

2.1. esiopetuksen toiminta-ajat ja lomat

Syyslukukausi 8.8.-20.12.2024 (91 päivää)

*syysloma 14.10.-18.10.2024 (vko 42)

*joululoma 21.12.2024-6.1.2025

Kevätlukukausi 7.1.-30.5.2025 (95 päivää)

*hiihtoloma 17.2.-21.2.2025 (vko 8)

2.2. esiopetusryhmien rakenne, oppimisympäristö, mahdolliset painotukset

Lankilan päiväkodissa toimii kaksi esiopetusryhmää. Esiopetuksessa on yhteensä 35 lasta, kaikki esioppilaat yhtä lukuunottamatta ovat täydentävässä varhaiskasvatuksessa.

Vilijonkat ryhmässä on 21 lasta. Ryhmän henkilöstö: kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa, varhaiskasvatuksen lastenhoitaja sekä kaksi varhaiskasvatuksen avustajaa. Vilijonkat toimivat yhden aamupäivän metsässä, Lankilan kodan alueella. He palaavat päiväkodille lounaalle.

Hemulit ryhmässä on 14 esioppilasta Ryhmän henkilöstö: varhaiskasvatuksen opettaja ja varhaiskasvatuksen lastenhoitaja.

Hemulit toimivat luontoeskarina ja he ovat kolmena päivänä viikossa metsässä, päiväkodin kodan alueella. Metsässä toimitaan aamupäivän ajan, he palaavat päiväkodille lounaan jälkeen.

Molemmat esiopetusryhmät hyödyntävät monipuolisesti päiväkodin oppimisympäristöä sekä hyödyntävät aktiivisesti päiväkodin lähiympäristön ulkoilumahdollisuuksia (esim. urheilukenttä, leikkipuistot).

Esiopetusryhmät tekevät tiivistä yhteistyötä keskenään, jotta eri kouluihin menevät lapset tutustuvat toisiinsa.

2.3. varhaiskasvatuksen pedagogisten painotusten toteuttaminen esiopetuksessa

Leikin ja liikunnan merkitys lapsen kasvulle ja kehitykselle, henkilöstön toiminnalle, toimintakulttuurin muutokselle, tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittymiselle sekä oppimisympäristöjen rakentamiselle.

Esiopetuspäivään sisältyy leikkiä sekä sisällä että ulkona. Leikki ja leikillisyyden nautitukset ovat toiminnallisen oppimisen kautta kiinteästi esiopetuksessa kulloinkin käsiteltävään aiheeseen. Lasten leikkeihin tuodaan mukaan opetuksellisia asioita.

Aikuisen läsnäolo, aito kiinnostus ja vuorovaikutussuhteeseen panostaminen arjessa näkyy lasten yhteisöllisyyden lisääntymisenä. Kaveritaitojen harjoittelu liittyy esiopetuslapsilla kiinteästi leikin maailmaan, opetamme kaveritaitoja ja lapset saavat harjoitella tunne- ja vuorovaikutustaitoja turvallisessa ympäristössä henkilöstön tukena. Henkilöstön tehtävänä on olla leikissä, sekä tuoda uusia elementtejä lapsen leikkeihin. Tämä tapahtuu erilaisilla toiminnallisilla menetelmillä. Henkilöstön tehtävänä on tukea jokaisen lapsen pääsemistä leikkiin sekä olla läsnä erityisesti sellaisten lasten leikissä, jossa häntä tarvitaan lasten vuorovaikutus- ja tunnetaitojen tukemisessa.

Luomme turvallisen oppimisympäristön ja kohtaamme lapset sensitiivisesti arjen tilanteissa. Lämmin vuorovaikutus sekä lapsen kokema turvallisuuden tunne auttaa häntä oppimaan uutta. Opetamme lapsia selvittämään erimielisyyksiä ja riitoja mini-versosovittelun avulla. Esiopetuksessa toimitaan pääsääntöisesti pienryhmissä. Monimuotoiset ryhmät vaihtelevat lasten tarpeen sekä toiminnan mukaan. Toimintakauden aikana oppimisympäristöä kehitetään yhdessä lasten kanssa. Lasten kokouksissa kuunnellaan lasten mielipiteitä ja toiveita. Yhdessä lasten kanssa oppimisympäristöä arvioidaan ja muutetaan säännöllisin väliajoin. Luontoeskarissa hyödynnetään metsän antamat mahdollisuudet.

Liikunta huomioidaan ja toteutetaan arjessa Vihdin varhaiskasvatuksen liikuntavuosikellon mukaan. Liikunta sisältää kasvattajan suunnittelemaa ja ohjattua liikuntaa sekä lapsen omaehtoista liikuntaa. Liikunta huomioidaan toiminnan monimuotoisuudessa. Lapsia innostetaan ja kannustetaan löytämään liikunnan ilo. Näin hänellä on mahdollisuus oppia huomaamaan liikunnan vaikutus omaan hyvinvointiin.

Varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmaprosessi

Esiopetusta ohjaa Vihdin esiopetuksen suunnitelma. Lasten henkilökohtaiset vahvuudet, oppimisen tavat sekä tavoitteet otetaan huomioon toimintaa suunniteltaessa, arvioidessa sekä kehitettäessä. Esiopetuksessa lapsen kanssa käydään keskustelua esiopetukseen liittyvistä ajatuksista, toiveista sekä oppimisesta toleranssiympyrän avulla. Vihdin esiopetuksessa on käytössä lapsiystävällinen palaverimalli, jossa huoltajan ja lapsen kanssa käydään

esiopetuskeskustelu. Täydentävässä varhaiskasvatuksessa oleville lapsille laaditaan varhaiskasvatussuunnitelma.

Osallisuuden vahvistaminen

Esiopetuksessa panostetaan tutustumiseen, ryhmytymiseen sekä turvallisen ilmapiirin luomiseen, jotta jokainen lapsi tuntee kuuluvansa ryhmäänsä sekä toimivansa ryhmän aktiivisena jäsenenä. Henkilöstö havainnoi lapsia ja lapsiryhmässä esiintyviä ilmiöitä ja pyrkii vastaamaan niihin. Kysymme lapsilta mielipiteitä sekä ajatuksia heidän mielenkiintonsa kohteista sekä myös näkemystään heitä itseään koskevista asioista.

Pienryhmätyöskentely on toiminnan lähtökohta. Yhdessä tekeminen, kokeminen ja oppiminen mahdollistuvat parhaiten pienryhmässä. Molemmat esiopetusryhmät toimivat erilaisissa pienryhmissä esiopetusvuoden aikana.

Lasta tuetaan tunnistamaan ja tuomaan esille omat vahvuutensa, sekä tarpeensa. Henkilöstö on koulutettu käyttämään Huomaa hyvä- materiaalia lasten vahvuuksien tunnistamisessa sekä tukemisessa. Kaikki lapsen tunteet sallittuja, ja hyväksytyjä. Autamme lasta rauhoittumaan ja etsimään ratkaisuja sekä apukeinoja tilanteisiin.

Toleranssiympyrästä, sosiogrammista sekä läheisyydenkehästä saatua tietoa hyödynnetään ryhmän suunnitelmassa sekä oppimistilanteissa lasten kanssa.

2.4. retket

Esiopetuksessa tehdään metsäretkiä lähiympäristöön säännöllisesti. Myös lähiympäristön oppimisympäristöä hyödynnetään (urheilukenttä, leikkipuisto, pururata). Esiopetus käy Vihdin uimahallissa uimakoulussa keväällä 2024 neljä kertaa/ryhmä. Esiopetus käyttää tarvittaessa Vihdin kunnan eri liikuntapaikkoja sekä mahdollisesti vierailee kirjastossa tai kolmannen sektorin järjestämissä tapahtumissa. Esiopetuksesta tehdään kevätretki Uudenmaan alueelle keväällä 2025.

3. Arviointi

Vihdissä arvioinnin tasot toteutuvat seuraavasti:

Vihdissä esiopetuksen laatua arvioidaan yksilötasolla, yksikkötasolla ja järjestäjä tasolla. Arviointi indikaattorit eri tasoille valikoituvat Karvin laadun indikaattoreista, eli laatumittareista varhaiskasvatuspäällikön johdolla varhaiskasvatuksen johtoryhmässä. Arvioinnista saatua tietoa käytetään esiopetuksen toiminnan ja sisällön kehittämiseen kaikilla arvioinnin tasoilla.

Yksilötasolla arviointi suuntautuu käytetyn pedagogiikan ja lapsen oppimisen ja kehityksen edistymisen tarkasteluun sekä esiopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden toteutumisen arviointiin. Yhteisesti sovittuina toimintatapoina käytetään havainnointia, pedagogista dokumentointia, toleranssiympyrää, sekä matematiikan perustaitojen arviointiin tarkoitettua LukiMat –oppimisen arviointia. Mikäli lapsi vasta opettelee suomen kieltä, arvioinnissa hyödynnetään KieliPeda-työvälinettä.

Yksikkötasolla arvioidaan yksikön tiimin-, esiopetuksen toimintasuunnitelman ja esiopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden toteutumista.

Järjestäjätasolla arvioidaan päiväkodin johtajan pedagogisen johtamisen suunnitelman ja pedagogisten painopistealueiden toteutumista sekä tehdään varhaiskasvatuksen asiakkaille asiakastytyväisyyskysely, joka toinen vuosi.

Esiopetukseen osallistunut lapsi saa Vihdin kunnan laatiman Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisen osallistumistodistuksen.

4. Opiskeluhoitosuunnitelma

4.1. arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista (kirjaa tähän lasten määrä, yhteistyötoimijatahot, mikä on tarve opiskeluhoollon palveluista)

Lasten määrä ja kuvaus opiskeluhoollon kokonaistarpeesta

Lankilan päiväkodissa on esiopetuksessa 35 lasta, kaikki yhtä lasta lukuun ottamatta käyttävät myös täydentävää varhaiskasvatusta.

Tehostetussa tuessa on alle 5 lasta

Erityisessä tuessa on alle 5 lasta.

Esioppilaiden opiskeluhoitopalvelut tuottaa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue. Arvio opiskeluhooltoressin tarpeesta lukuvuodelle 2024-2025:

Opiskeluhoollon psykologin n. 0,16htv

Kuraattorin resurssitarve 0,10htv

Neuvolan terveydenhoitajan n. 0,02htv

Opiskeluhoollon asiantuntijat osallistuvat yksikön yhteisölliseen opiskeluhooltotyöhön sekä tarvittaviin yksilöllisiin opiskeluhoollon palavereihin.

Yksikön opiskeluhooltoryhmään kuuluvat yksikön henkilökunta, alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, neuvolaterveydenhoitaja, psykologi ja koulukuraattori. Tarvittaessa opiskeluhooltoryhmä kutsuu koolle muita asiantuntijoita.

Opiskeluhoiltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä, että yksilökohtaisena opiskeluhoiltona. Yhteisöllisen opiskeluhoiltotyön tukena on Vihdin kunnan opiskeluhoillon ohjausryhmä.

Opiskeluhoillon tarpeet nousevat lasten ja perheiden tilanteista sekä tarpeista. Yksikkökohtainen opiskeluhoiltoryhmä vastaa esiopetuksen opiskeluhoillon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista.

4.2 Yhteisöllinen opiskeluhoilto esiopetuksessa

4.2.1. Yhteisöllisen opiskeluhoillon toimintatavat esiopetuksessa

Esiopetuksen yhteisöllinen opiskeluhoilto on osa päiväkodin johtajan johtamaa toimintakulttuuria, jonka tavoitteena on edistää esioppilaiden kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Opiskeluhoillon keskeisin toteuttamisen tapa on yhteisöllinen opiskeluhoilto, joka on ensisijaisesti ennalta ehkäisevää. Yhteisöllistä opiskeluhoiltoa toteutetaan muun varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä opiskeluhoillon ammattilasten ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Onnistuessaan yhteisöllinen opiskeluhoiltotyö vahvistaa kaikkien esioppilaiden hyvinvointia sekä vähentää yksilökohtaisen opiskeluhoillon tarvetta. Vihdissä esiopetuksen henkilöstö on koulutettu positiivisen kasvatuksen mukaisesti Huomaa hyvä -menetelmään, jonka kautta voimme tunnistaa vahvuudet ja taidot sekä hyödyntää niitä tietoisemmin oppimisessa sekä kaikissa arjen tilanteissa.

Esiopetusyksikön henkilöstöllä on pääasiallinen vastuu esiopetusyhteisön hyvinvoinnista sekä velvollisuus seurata esioppilaiden ja koko yhteisön fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä turvallisuuden toteutumista. Henkilöstön tehtävänä on edistää koko yhteisön hyvinvointia ja yhteistyötä huoltajien kanssa. Esiopetuksen henkilöstö havainnoi esiopetusryhmää ja mahdollistaa tilanteet, joissa lapsille tarjoutuu tilaisuuksia kertoa omista ajatuksistaan ja kokemuksistaan. Esiopetuksen henkilöstö tuo päiväkodin johtajan tietoon ajankohtaiset ilmiöt, joita voidaan käsitellä yksikkökohtaisissa opiskeluhoiltotapaamisissa.

4.2.2. Esiopetuksen yksikkökohtaisten opiskeluhoiltoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

Esiopetuksen yksikkökohtaiseen opiskeluhoiltoryhmään kuuluvat päiväkodin johtajan lisäksi varhaiskasvatuksen opettajat, alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, opiskeluhoillon psykologi ja kuraattori sekä neuvolan terveydenhoitaja. Opiskeluhoiltoryhmän kokouksiin voivat osallistua myös esioppilaat, huoltajat, muut yhteistyökumppanit sekä asiantuntijat käsiteltävän aiheen edellyttämällä tavalla. Päiväkodinjohtaja johtaa opiskeluhoiltoryhmää toimien myös ryhmän koollekutsujana. Ryhmä kutsutaan koolle vähintään kaksi kertaa toimintavuoden aikana. Ennalta sovittujen kokouspäivien lisäksi

yksikkökohtainen opiskeluhooltoryhmä voidaan kutsua koolle tarvittaessa. Opiskeluhooltoryhmässä käsiteltävät teemat ovat yhteisöllisiä eikä siellä käsitellä yksittäisen esioppilaan asioita.

Esiopetuksen yksikkökohtainen opiskeluhooltoryhmä vastaa yhteisöllisen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Yksikkökohtaisen opiskeluhooltoryhmän tehtävänä on muun muassa opiskeluhoollon koskevien toimenpiteiden suunnittelu, yhteisöllisen ja ennaltaehkäisevän opiskeluhoollon rakenteiden ja käytänteiden kehittäminen sekä Vihdin kuntatason opiskeluhoollon yhteisen teeman konkreettisten toimenpiteiden suunnittelu ja arviointi. Toimenpiteet kirjataan yksikkökohtaiseen esiopetuksen toimintasuunnitelmaan, joka hyväksytään sivistyslautakunnassa. Yksikkökohtaiset esiopetuksen toimintasuunnitelmat ovat huoltajien saatavilla esiopetusryhmissä.

Yksikkökohtainen opiskeluhoolloryhmä kokoaa oman yksikkönsä opiskeluhoollon koskevaa tietoa sekä huomioi opiskeluhoollon suunnittelussa ja kehittämisessä yksikkönsä esiopetuksesta nousseet ilmiöt ja tarpeet.

4.2.3. Esioppilaan läsnäolon tukeminen esiopetuksessa

Esioppilaan säännöllinen osallistuminen esiopetuksen toimintaan mahdollistaa esiopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen. Kaikkien esioppilaiden läsnäoloa tuetaan lasten hyvinvointia tukevin keinoin. Huolta herättävissä poissaoloissa tiivistetään yhteistyötä huoltajien kanssa sekä konsultoidaan matalalla kynnyksellä opiskeluhoollon henkilöstöä.

Yksikön omat yhteisöllisen opiskeluhoollon toimenpiteet:

Yhteisölliset tapaamiset joulukuussa 2024 sekä maaliskuussa 2025. Joulukuun tapaamisen aihe on yhteisöllisen opiskeluhoollon tavoitteet ja toimintatavat sekä niiden kehittäminen.

Esiopetusryhmissä puhutaan paljon kaveritaidoista, hyvästä käyttäytymisestä ja toisten erilaisuuden hyväksymisestä. Henkilöstön tehtävänä on varmistaa, että jokaisella lapsella on vähintään yksi kaveri. Henkilöstö sanoittaa vuorovaikutustilanteita sekä niissä nousevia tunteita. Tunnetaitoja vahvistetaan päivittäisissä tilanteissa sekä kohtaamisissa.

Lankilan päiväkodissa tavoite on hyvinvoiva ja oppiva lapsi, joka omaa hyvän itsetunnon sekä kaveritaidot. Akateemisten ja ryhmässä toimimisen lisäksi lapset tarvitsevat oman elämän hallitsemisen taitoja sekä omasta hyvinvoinnista huolehtimisen taitoja, joita opetellaan esiopetuksen arjessa.

Tällä toimintakaudella meillä on erilaisia hyvinvointia vahvistavia kuukausiteemoja:

- liikunta, lepo, ravinto, kaveritaidot ja tunteet, leikki ja luovuus

Näitä teemoja käsitellään lasten kanssa esiopetuksen arjessa. Huoltajat saavat tietoa viikkoviestien välityksellä ja pääsevät osallistumaan pohdintaan sekä toimintaan oman lapsensa kanssa.

4.3. Yksilökohtainen opiskeluhoito esiopetuksessa

Esiopetuksen yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan ikäryhmälle tarkoitettuja neuvolapalveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäisiä esioppilasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoiltoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tavoitteena on seurata ja edistää esioppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista sekä ehkäistä ongelmia ja tarjota varhaista tukea. Esiopetuksen henkilöstö on tärkeässä asemassa esioppilaan tuen tarpeen tunnistamisessa. Varhaiskasvatuksen opettajan, sosionomin ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan näkökulmaa tarvitaan esioppilaan tilanteen tarkemmassa selvittelyssä sekä tuen suunnittelussa ja järjestämisessä yhdessä huoltajien ja esioppilaan kanssa.

4.3.1. Esioppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (ikäryhmälle tarkoitettut neuvolapalvelut, kuraattori- ja psykologipalvelut)

Esioppilaan tilanteen selvittely alkaa keskustelulla esioppilaan kanssa sekä olemalla yhteydessä huoltajiin. Esioppilaan asiassa voidaan tarvittaessa konsultoida nimettömästi tai huoltajien suostumuksella yksikön opiskeluhoollon toimijoita. Tarpeen mukaan kootaan opiskeluhoollon moniammatillinen asiantuntijaryhmä esioppilaan tukemiseksi yhdessä huoltajien kanssa. Jos esioppilaan tilanne vaatii opiskeluhoollon palveluita, on henkilöstöllä velvollisuus ottaa viipymättä yhteyttä opiskeluhoollon psykologiin tai kuraattoriin. Tilanteessa, jossa yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä huoltajien kanssa, on heille annettava tieto yhteydenotosta sekä järjestettävä mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvästä syystä.

Esiopetuksessa oppilashuollon terveydenhoitopalvelut järjestetään ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina. Viimeinen määräaikaistarkastus neuvolassa toteutetaan terveydenhoitajan toimesta kuuden vuoden iässä. Tämän tarkastuksen jälkeen ennen kouluterveydenhoiltoon siirtymistä järjestetään tarvittaessa yksilöllinen lisäkäynti neuvolaan, jos lapsen kasvusta, terveydentilasta tai kehityksestä herää huolta.

4.3.2. Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, huoltajan suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen

Toisin siis kuin pedagoginen ja oppimisen tuki, yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu aina vapaaehtoisuuteen ja edellyttää esioppilaan huoltajan suostumusta. Alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi tai opettaja toimii pääsääntöisesti koollekutsujana. Ryhmän kokoaja voi olla myös muu opiskeluhoillon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Esioppilaan osallisuus ja toivomukset huomioidaan opiskeluhoollolisissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen kehitystasonsa ja ikänsä mukaisesti. Esioppilaan opiskeluhoollollisen tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhoillon palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään yksilöllisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan.

4.3.3. Opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitokertomukselle

Yksilöllisessä opiskeluhoitotapaamisessa selvitetään esioppilaan tuen tarvetta sekä laaditaan suunnitelma palvelujen järjestämisestä. Yksilöllisestä opiskeluhoitotapaamisesta laaditaan opiskeluhoitokertomus, jonka kirjaa varhaiskasvatuksen opettaja tai sosionomi. Opiskeluhoitokertomus laaditaan Vihdin esiopetuksessa käytössä olevalle lomakkeelle, jota säilytetään Vihdin kunnan intrassa. Lomake sisältää huoltajien suostumuksen asian käsittelystä monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Opiskeluhoitokertomus säilytetään esiopetusyksikössä salassa pidettävien asiakirjojen mukaisesti ja sen säilyttämisestä vastaa päiväkodin johtaja. Lisäksi päiväkodin johtaja vastaa oman yksikkönsä opiskeluhoitokertomuksista muodostuneesta rekisteristä ja siihen liittyvistä tehtävistä.

Opiskeluhoitokertomuksesta siirretään kouluun huoltajien luvalla erilliseen lupakaavakkeeseen kirjatut asiakirjat. Päiväkodin johtaja vastaa asiakirjojen siirrosta tulevaan kouluun / esiopetuksen järjestämispaikkaan. Päiväkodin johtaja arkistoi jäljennöksen siirtoluvasta sekä mahdollisesti siirtämättömät opiskeluhoitokertomukset.

4.4. yhteistyön järjestäminen esiopetuksessa

Esioppilaat vaikuttavat esiopetuksen toimintaan lasten kokouksissa sekä muissa kokoontumisissa käytyjen keskustelujen kautta. Lisäksi lasten kokemuksia, mielipiteitä ja ideoita kuullaan esiopetuksen arjessa sekä esioppilaan ja henkilöstön välisissä kahdenkeskisissä keskusteluissa. Huoltajien osallisuuden merkitys korostuu lapsen oppimisen polun eri nivelvaiheissa. Huoltajien aito

osallisuus mahdollistuu esiopetuksen henkilöstön tietoisien työn kautta niin, että huoltajat voivat kokea olevansa tärkeä osa esiopetuksen yhteisöä. Huoltajien kohtaamiset esioppilaan tuonti- ja hakutilanteissa antavat esiopetuksen henkilöstölle runsaasti tilaisuuksia huoltajien kuuntelemiselle ja luottamuksen vahvistamiselle sekä kodin ja esiopetuksen väliselle vuoropuhelulle. Samalla huoltajille tarjoutuu tilaisuus keskustella ja kertoa omista havainnoistaan, joita voidaan käsitellä yksikkökohtaisissa opiskeluhuoltotapaamisissa. Näin myös huoltajat pääsevät vaikuttamaan esiopetuksen yhteisöllisen opiskeluhuollon sisältöihin ja sen toteuttamiseen. Huoltajia tiedotetaan yksikkökohtaisen opiskeluhuoltoryhmän käytänteistä esiopetusvuoden ensimmäisessä vanhempainillassa.

Esiopetuksen vanhempainillassa huoltajille kerrotaan:

- Opiskeluhuollon käytänteistä esiopetusvuoden aikana
- Esiopetusyksikön monialaisen opiskeluhuoltotyön toteuttajat
- Opiskeluhuoltotyön aikataulu esiopetusvuoden aikana.

Esiopetuksen toimintasuunnitelma, joka sisältää kyseisen esiopetusryhmän opiskeluhuoltosuunnitelman on huoltajien luettavissa esiopetusyksikössä. Lisäksi huoltajat saavat yhteisöllisen opiskeluhuollon toteutumisesta tietoa esiopetuksesta lähetettävien kirjeiden muodossa.

Päiväkodin johtajat vastaavat omien yksiköidensä opiskeluhuollon johtamisesta ja heidän tehtävänä on perehdyttää henkilöstö opiskeluhuollon periaatteisiin ja toimintatapoihin. Mikäli esiopetusryhmässä työskentelee varhaiskasvatuksen sosionomi, hän vastaa lapsen hyvinvointiin liittyvästä sosiaali- ja terveystalveluiden kanssa tehtävästä monialaisesta yhteistyöstä sekä perheiden ohjaamisesta kyseisten palveluiden pariin oman esiopetusryhmänsä osalta. Hän vastaa monialaisesta sosiaalipalveluihin liittyvästä verkostoyhteistyöstä lapsen esiopetuksen aikana sekä siirtymävaiheiden yhteistyöstä lapsen ja perheen hyvinvointiin liittyvissä asioissa.

Jos esiopetuksen henkilöstö arvioi, että esioppilaan tilanne vaatii lastensuojelun tarpeen selvittämistä, tulee henkilöstön ottaa yhteyttä sosiaalihuoltoon yhdessä huoltajien kanssa tai tehdä lastensuojeluilmoitus, mikäli yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä.

4.4.1. Esioppilaan kasvun ja oppimisen tuki

Esiopetuksen henkilöstön on yhteydessä huoltajaan heti, kun esioppilaalla ilmenee kasvun tai oppimisen tuen tarvetta. Huoltajille annetaan tietoa lasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojen saannista ja niiden luovuttamisesta ja salassapidosta. Esiopetuksen tavoitteena on toimia huoltajien kanssa yhteisymmärryksessä vanhemmuutta tukien, mutta huoltajien suostumusta ei tarvita esiopetukseen osallistuvan lapsen tuen tarpeen arviointiin ja tuen

suunnitteluun. Tehostetun ja erityisen tuen antaminen edellyttää yhteistyötä opiskeluhoollon ammattihenkilöiden kanssa eikä tukeen liittyvä moniammatillinen yhteistyö kuulu yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin, käsitellään pedagogiseen arvion pohjalta monialaisessa yhteistyössä opiskeluhoollon ammattihenkilöiden kanssa. Käsittelyä koskevat kirjaukset tehdään pedagogiseen arvioon.

Erytynen tuki on kolmiportaisen tuen tasoista vahvin. Esioppilaan erityinen tuki suunnitellaan yksilöllisesti ja se pohjautuu erityispedagogiseen osaamiseen sekä rakenteellisiin tukitoimien ratkaisuihin. Erytynen tuen prosessista laaditaan pedagoginen selvitys monialaisessa yhteistyössä opiskeluhoollon ammattihenkilöiden kanssa. Pedagogiseen selvitykseen kirjataan suunnitellut tukitoimet.

4.5. Häirinnän ja kiusaamisen ennaltaehkäiseminen sekä toimintamalli kiusaamiseen puuttumiseksi Vihdin esiopetuksessa

Alle kouluikäinen lapsi saattaa kokeilla erilaisia ei-toivottuja toimintatapoja toistamalla näkemäänsä ja kokemaansa. Häirinnän ja kiusaamisen ennaltaehkäiseminen tarkoittaa näihin tilanteisiin pysähtymistä ja puuttumista lasta rakentavalla tavalla. Esiopetusikäisten lasten välinen häirintä on useimmiten kokeilevaa ja tahatonta. Häirintä on kuitenkin hämmentävää ja satuttavaa, joten siihen tulee aina puuttua. Ristiriitatilanteisiin tulisi suhtautua oppimistilanteina, joissa henkilöstön tehtävänä on vahvistaa esioppilaiden toimijuutta, vaikutusmahdollisuuksia ja elämäntaitoja. Vihdin esiopetuksen henkilöstö on saanut koulutuksen MiniVerso-menetelmään, joka vahvistaa esioppilaiden osallisuutta sovittelukoulutuksen saaneen kasvattajan avulla. Sovittelussa esioppilaita ei leimata, vaan heitä kunnioitetaan ja kuunnellaan oman riitansa sekä sen ratkaisun asiantuntijana.

<https://sovittelu.com/vertaissovittelu/>

Vihdin varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen on laadittu lapsen fyysisen rajoittamisen ohjeistus, joka pohjautuu opetushallituksen ”Lapsen fyysinen rajoittaminen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa” tukimateriaaliin. Ohjeistus löytyy Vihdin kunnan intrasta.

Vihdin varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen on laadittu yhteinen, alla oleva toimintamalli, kiusaamiseen puuttumiseksi.

Yksikkökohtaiset toimenpiteet kiusaamisen ehkäisemiseksi:

Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen keinoja kuvataan päiväkodin "Kaveritaito"-suunnitelmassa. Korostamme varhaista puuttumista, myös pieniin asioihin, sekä hyviä kaveritaitoja ja käytöstapoja. Avaamme lapsille "kiusaamis"-sanaa. Samalla, kun sanoitamme tapahtunutta, lapsi kuulee aikuisen sanovan kiusaamiselle tarkemman, tapahtumaa kuvaavan termin. "Sinusta tuntui pahalta kun Matti tönäisi sinua".

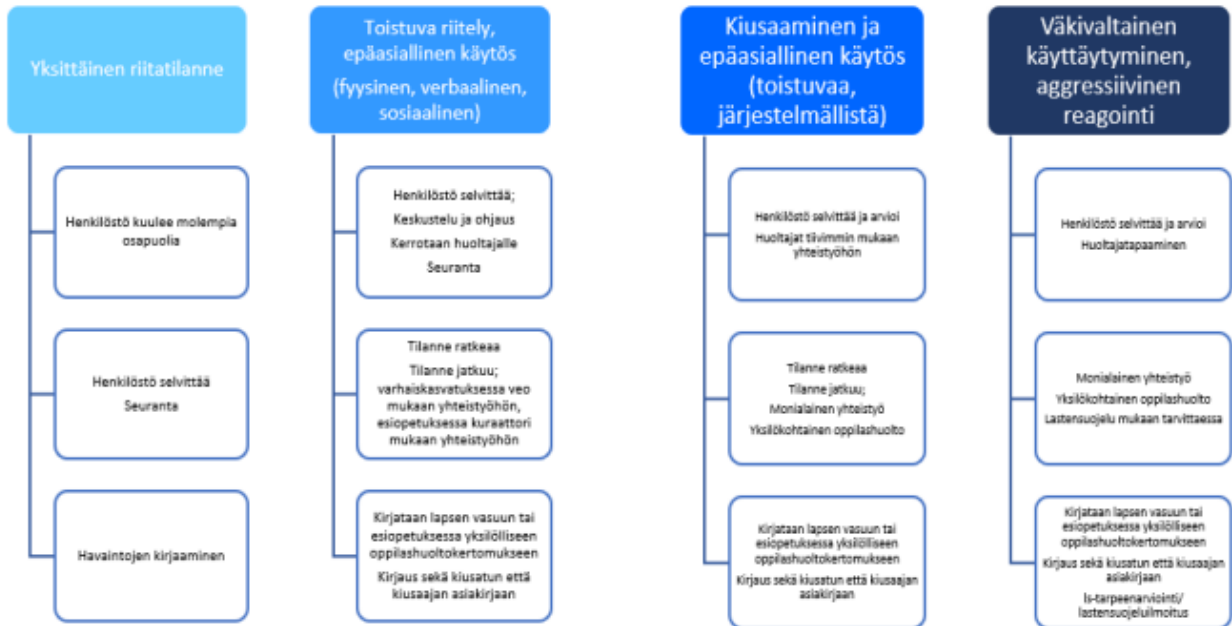
Toiminnassa keskeistä on huomata hyvä ja kaunis käytös. Käytössä on "KivaKaveri"-merkki, joka näytetään lapselle onnistumisen merkinä. Yhdessä opetellaan kauniita käytöstapoja sekä toisten kunnioittamista. Tärkeässä roolissa tässä työssä on meidän aikuisten esimerkki. Kaikilla aikuisilla on velvollisuus puuttua aina havaitsemaansa epäasialliseen käytökseen. Aikuisesta asia voi tuntua pieneltä, mutta lapsen maailmassa se voi olla iso asia.

Päiväkodissämme ristiriitojen ratkaisu tapahtuu MiniVerson eli sovittelun avulla. Jokainen työntekijä perehdytetään MiniVerson käyttöön. Jokaisen tulee tietää riitojen sovittelun periaatteet ja käytänteet, joita sitten sovelletaan ryhmissä lasten ikätason ja valmiuksien mukaan.

Henkilöstön oma malli ja toiminta ovat keskeistä kaveritaitojen opettamisessa. Henkilöstö kunnioittaa lasta; laskeutuu fyysisestikin lapsen tasolle, ottaa katsekontaktin kyselee ja kuuntelee. Henkilöstö on rauhallinen ja puhuu ystävällisesti. Henkilöstö auttaa lasta löytämään omat vahvuutensa. Henkilöstö sanoittaa ja nimeää niin lapsen kuin myös omiakin tunteitaan. Lasten tunnetaitoja kehitetään suunnitelmallisesti ja niitä harjoitellaan myös arjen eri tilanteissa.

Henkilöstö havainnoi ja ennakoii arjen tilanteita. Henkilöstö on henkisesti läsnä keskittyen tähän hetkeen. Lapsella on tunne, että henkilöstö on läsnä häntä varten, lasta ei jätetä yksin tunteidensa kanssa. Henkilöstö mallintaa tilanteita antamalla lapselle valmiita sanoja ja lauseita, joiden avulla ristiriitatilanteet voidaan välttää. Huomioidaan, että kasvattajan kosketus (esim. syli) ei ole vain rangaistus. Henkilöstö kiinnittää huomiota positiiviseen kosketukseen ja läheisyyteen.

Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa – toimintamalli

5. OSALLISUUS JA YHTEISTYÖ

5.1 Lasten osallisuuden huomioiminen

Luomme rakenteet, joissa lapset voivat tuoda esille ajatuksiaan ja toiveitaan. Lasten aloitteisiin vastataan ja niitä toteutetaan mahdollisuuksien mukaan. Kuuntelemme lasten toiveita mm lastenkokouksissa, mutta myös arjessa. Lastenkokouksissa myös opetellaan kuuntelemaan toisia, kunnioittamaan toisten mielipiteitä sekä tekemään kompromissejä.

Pysähdymme lasten ajatusten äärelle, luomme puitteet jokaisen lapsen onnistua ja oppia omia vahvuuksiaan hyödyntäen. Lapsen oma ajatus omista asioistaan pyritään selvittämään, tukena erilaiset työskentelytavat.

Lapset osallistuvat esiopetuksen suunnitteluun toleranssiympyrän avulla. He pohtivat omia vahvuuksiaan sekä harjoittelevat samalla itsearviointia. Arvioinnin kohteena on mm. tavaroista huolehtiminen, ohjeiden muistaminen ja niiden kuunteleminen, kaveritaidot, työskentelytaidot. Yhdessä myös mietitään, miten eri asioita voidaan harjoitella.

Lapset osallistuvat esiopetuskeskusteluun yhdessä huoltajan kanssa Vihdin lapsiyhtävällinen palaveri- mallin mukaisesti.

5.2 Huoltajien osallisuuden huomioiminen

Huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä korostuvat kuunteleminen, luottamus ja avoin vuorovaikutus. Erilaisuuden hyväksyminen ja sovituista asioista kiinni pitäminen on tärkeä osa toimintakulttuuria.

Huoltajien ajatuksia kuullaan lasten tuonti- ja hakutilanteissa. Heidän kanssaan esiopetuskeskusteluissa sovitaan yhteistyökäytänteistä, sekä siitä minkälaista tietoa ja miten, he haluavat lapsensa arjesta esiopetuksessa.

Vanhempainilloissa huoltajat pääsevät tutustumaan toisiinsa ja saavat tietoa esiopetuksen arjesta sekä saavat mahdollisuuden vaikuttaa siihen.

Esiopetuksen toiminta suunnitellaan 1-2 viikoksi kerrallaan. Tämä suunnitelma lähetetään huoltajalle sähköpostilla viikkokirjeenä, jossa myös kerrotaan muista tärkeistä tapahtumista päiväkodissa. Esiopetusryhmillä on suljettu blogi, johon huoltajat on kutsuttu mukaan. Blogissa kerrotaan toiminnasta sekä henkilöstön että lasten näkökulmasta. Blogissa käytetään paljon kuvia. Tavoitteena on, että lapset ja huoltajat katselevat kotona yhdessä blogia ja lapsi saa kertoa eskarin toiminnasta.

Päiväkodissa nostetaan esille tänä vuonna kuukausittaisia hyvinvointiteemoja, joihin huoltajat pääsevät osallistumaan sekä itsenäisesti että yhdessä lapsensa kanssa.

5.3 Yhteistyö nivelvaiheessa

Esi- ja alkuopetuksen siirtymävaiheen yhteistyö

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyön tavoitteena on tehdä lapsen oppimisen polku eheäksi sekä luoda lapselle kasvua ja oppimista tukeva turvallinen jatkumo esiopetuksesta kouluun. Siirtymä esiopetuksesta kouluun on prosessi, jossa kiinnitetään huomiota siihen, minkälaisia mielikuvia ja kokemuksia lapset saavat koulusta. Onnistunut siirtymävaiheen yhteistyö tukee lapsen kaverisuhteita sekä kiinnittymistä tulevaan kouluun.

Varhaiskasvatuksen opettajan tehtävänä on antaa luokanopettajalle opetuksen järjestämisen kannalta tarvittava tieto lapsesta oppijana ja tuoda esiin lapsen vahvuuksia ja kiinnostuksen kohteita sekä hänen tuen tarpeitaan. Merkityksellisin tieto koostuu siitä, mitä lapsi jo osaa, jolloin koulussa voidaan jatkaa siitä, mihin esiopetuksessa on päästy. Näin luokanopettaja voi suunnitella omaa opetustyötään saamiensa tietojen pohjalta ja lapsen oppimisen polku muodostuu lapsen tarpeita vastaavaksi. Opinpolkua vahvistaa myös se, että esiopetuksessa hyväksi havaittuja toimintatapoja siirretään kouluun.

Esiopetuksesta siirrytään oppilaaksiottoalueiden mukaisiin kouluihin, ruotsinkielisestä esiopetuksesta siirrytään Vichtis svenska skolaniin. Huhtikuussa alkaa kuusi askelta kouluun -toimintamalli, jonka osana toukokuussa koulut kutsuvat esioppilaat tutustumaan kouluun ja huoltajat vanhempainiltaan.

Toukokuussa järjestetään kouluun siirtokeskustelu, jossa varhaiskasvatuksen opettaja siirtää opetuksen kannalta oleelliset tiedot esiopetuksesta kouluun. Mikäli lapsella on tehostetun tai erityisen tuen suunnitelma, tapaamiseen osallistuvat myös lapsi, huoltajat sekä varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja tarvittaessa lapsen kanssa toimineita muita asiantuntijoita.

Lapsen tutustuminen kouluympäristöön

Kouluun tutustumisprosessi aloitetaan varhain esiopetusvuoden aikana. Maaliskuussa varhaiskasvatuksen opettaja ottaa yhteyttä lähikoulun ensimmäisen luokan opettajaan ja sopii esioppilaiden kouluvierailusta. Vierailun tavoitteena on tutustua koulurakennukseen, ympäristöön ja koulun arkitöihin; siihen, minkälaisista koulussa työskentely on. Esioppilaat tutustuvat koulutyöhön esimerkiksi luokanopettajan antamalla pienellä tehtävällä. Yhteisiä tapahtumia voidaan järjestää pitkin toimintakautta.

Kuusi askelta kouluun

Vihdin esiopetuksessa on käytössä Kuusi askelta kouluun –toimintamalli, joka on kehitetty, Yhdessä olemme enemmän – LAPE Uusimaa - hankkeessa. Toimintamallin tavoitteina on tulevan koululaisen ja hänen perheensä tukeminen koulun alkaessa, yhteisöllisyyden vahvistaminen ja koululaistaitojen edistäminen. Kuusi askelta kouluun -projektin sisällön suunnittelu ja materiaalin kokoaminen alkaa yhteistyössä huoltajien kanssa, henkilöstö suunnittelee tarkemmin teemat ja niihin liittyvät toiminnot kuudelle viikolle. Toiminnan käynnistyessä huoltajien kanssa käydään päivittäisiä keskusteluja, jotka liittyvät kyseisen viikon teemaan. Teemat alkavat tutuista päiväkotia, lapsia ja huoltajia koskettavista aiheista ja etenevät lähemmäs koululaisarkea. Teemat kestävät kerrallaan viikon ajan ja jokainen teema sisältää tehtävän, joka tehdään kotona yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa.

Lisätietoa aiheesta Kuusi askelta kouluun-linkistä:

[Hyvinvoiva lapsi oppii ja kasvaa - varhaiskasvatus, koulu ja oppilaitos hyvinvoinnin tukena](#)

Koulu tiedottaa ja järjestää tutustumispäivän lapsille ja huoltajille toukokuussa.

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman siirto

Mikäli lapsi on saanut yleistä, tehostettua tai erityistä tukea esiopetusvuoden aikana, varhaiskasvatuksen opettaja huolehtii siitä, että pedagogiset asiakirjat ovat kirjattuina Wilmaan. Wilma sulkeutuu esiopetuksen päättyessä, jonka jälkeen lapsen esiopetuksen pedagogiset asiakirjat ovat Wilmassa luokanopettajan luettavissa. Opetuksen järjestämisen kannalta tarpeellisten tietojen siirtämiseen ei tarvita erillistä lupaa huoltajalta. Esiopetuksen lisäksi täydentävässä varhaiskasvatuksessa olevan lapsen varhaiskasvatussuunnitelma arkistoidaan lapsen lopettaessa varhaiskasvatuksessa.

5.4 Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Esiopetuksessa teemme yhteistyötä Vihdin paikallisten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa sekä oman kunnan eri toimialojen kanssa.

6. Turvallisuus / mahdollinen varautuminen poikkeustilanteisiin

Varhaiskasvatusyksiköiden turvallisuus- ja kriisisuunnitelma sekä varautuminen poikkeustilanteisiin löytyy sähköisenä vihti.pelsu.fi/vihti.

Päivämäärä ja päiväkodinjohtajan allekirjoitus

11.11.2024 Nina Ruotsalainen

LIITE 1. Kulttuurikasvatussuunnitelma